

ГРИЩЕНКО Ірина Василівна,

кандидат економічних наук, професор

ГРОМОВА Ольга Євгеніївна

МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ

В статті розглянуто методи підвищенні інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства, які розділені на два основних напрями, а саме, підтримання виробничо-технічного рівня виробництва продукції підприємством та налагодження продуктивних організаційно-економічних стосунків як всередині підприємства, так із партнерами. Відмічено, що в умовах забезпечення конкурентоспроможності продукції при підвищенні інвестиційно-інноваційного потенціалу мають прямого впливу зовнішні та внутрішні фактори. Фактори внутрішнього впливу покликані налагодити управління інвестиційно-інноваційною діяльністю на підприємстві, а фактори зовнішнього впливу покликані сприяти розширенню її меж.

Ключові слова: інвестиційно-інноваційний потенціал, конкурентоспроможність продукції, інноваційна спроможність.

The investment-innovative potential methods of enterprise divided into two basic directions namely, maintenance of goods production technical and production level by an enterprise and adjusting of productive organizationally economic relations as into an enterprise, so with partner are considered in this work. It is marked, that external and internal factors have direct influence in providing of products competitiveness conditions at the increase of investment-innovative potential.

The factors of the internal influence are called to adjust a management investment-innovative activity on an enterprise, and the factors of the external influence are called to expand its limits.

Keywords: investment-innovative potential, competitiveness of products, innovative possibility

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. В сучасному економічному становищі України інвестиційно-інноваційний потенціал підприємства є однією з основних рушійних сил соціально-економічного розвитку всіх галузей промисловості. Ефективне управління формуванням інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства в умовах забезпечення конкурентоспроможності продукції дозволяє створити базис для успішного вступу підприємства до глобальних соціально-економічних процесів. Кожному підприємству доводиться самостійно вибирати траєкторію розвитку, враховуючи цілий комплекс чинників зовнішнього і внутрішнього середовища свого функціонування. У зв'язку з цим управління формуванням інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства, що є одночасно підсистемою інноваційного потенціалу держави і підсистемою соціально-економічної сфери регіону, повинне здійснюватися з урахуванням стратегії розвитку як всієї країни, так і даного підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Постійне зростання обсягів інноваційної діяльності українських підприємств обумовлює необхідність систематичної модернізації та перебудови виробничих потужностей, що потребує більш раціональнішого використання ресурсів, запровадження нових інвестиційних проектів разом з оцінкою та управлінням інвестиційно-інноваційним потенціалом підприємств. Істотних результатів щодо формування комплексу методів спрямованих на підвищення інвестиційно-інноваційного потенціалу досягнули, такі вчені, як А. Гриньов, Р. Фатхутдінов, О. Амоша, Ю. Гончаров, М. Денисенко, С. Ілляшенко, І. Булеєв, І. Федулов, О. Кірдіна, В. Крамаренко, Е. Попов, Т. Примак, І. Решетнікова та ін., в наукових працях яких досліджуються основні чинники, що визначають поточний рівень інвестиційно-інноваційного потенціалу вітчизняних підприємств, розроблені та запропоновані основні показники оцінювання та вимірювання даного потенціалу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Разом з тим залишаються не достатньо дослідженими питання формування комплексу методичних прийомів оцінювання поточного рівня інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств, обчислення оптимального обсягу інвестицій, що спрямовуються на впровадження інновацій на підприємствах, вибору видів інновацій у виробничій діяльності разом з розробкою науково обґрунтованих методів та прийомів підвищення конкурентоспроможності продукції тощо.

Формулювання цілей. Метою статті є дослідження методів підвищення інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства, формулювання комплексу заходів, що мають прямого впливу на процес забезпечення конкурентоспроможності продукції.

Викладення основного матеріалу. Підвищення інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства напряму залежить від стану його корпоративних ресурсів (а саме, майнового та фінансового капіталу, кваліфікації персоналу, використання інформаційних та технологічних ресурсів, технологічного устаткування, правової власності) що у поєднанні з його підприємницькими можливостями, відповідно до яких гарантується забезпечення процесу найбільш ефективного їх використання, забезпечує стабільність функціонування, спрямовує до динамічного науково-технічного і соціального розвитку, що у свою чергу забезпечує запобігання впливу негативних внутрішніх і зовнішніх факторів у забезпеченні конкурентоспроможності продукції.

Вітчизняний досвід ведення підприємницької діяльності свідчить, що в період економічних депресій та криз інвестиційно-інноваційна політика підприємств, яка спрямована на активізацію товаровиробників у процесі залучення досягнень науково-технічного прогресу, дозволяє швидше і з меншими витратами подолати наслідки дестабілізації економіки і впевненіше просуватися вперед в своєму розвитку. Методи, що застосовуються підприємствами у процесі ведення господарської діяльності з метою підвищення інвестиційно-інноваційного потенціалу неоднорідні за характером дії на внутрішні економічні процеси підприємницького середовища. Серед основних з них можна виділити дії, спрямовані, по-перше, на скорочення витрат підприємства (впровадження ресурсозберігаючих технологій у виробничому процесі, заміна устаткування на більш новітнє та продуктивне), по-друге, на розширення і заміну номенклатури продукції, що виробляється (моніторинг потреб споживачів, перепрофілювання виробництва на випуск більш конкурентоспроможної продукції,

Форми організації бізнесу, менеджменту і виробництва

модернізація обладнання та устаткування, випуск нових видів товарів), порте, на вдосконалення організаційно-управлінської системи підприємства (впровадження системи контролю якості виробництва, організація системи управління підприємством у відповідності до міжнародних стандартів). Основними методами, що можуть забезпечувати підвищення інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства є підтримання виробничо-технічного рівня виробництва продукції та налагодження продуктивних організаційно-економічних стосунків.

До методів підтримання виробничо-технічного рівня виробництва продукції можна віднести:

1. Реконструкція підприємства. Перевлаштування існуючих цехів і об'єктів різного призначення, що напряму пов'язане з вдосконаленням процесу виробництва продукції і підвищенням його техніко-економічного рівня. Реконструкція підприємства включає технічне переозброєння виробництва і може бути формою проведення капітального будівництва на підприємстві, здійснюється за спеціально розробленим проектом, носить епізодичний характер, направлена на повне або часткове переобладнання і перевлаштування виробництва при значному обхваті пасивної частини основних засобів.

2. Модернізація. Удосконалення, оновлення виробничого потенціалу підприємства з метою приведення його у відповідність до міжнародних вимог і стандартів, вітчизняних нормативів, технічних умов, показників якості продукції, зокрема заміна морально застарілого і фізично зношеного устаткування новим, підвищення автоматизації процесів.

3. Технічне переозброєння. Комплекс заходів в масштабі підприємства по підвищенню техніко-економічного рівня окремих виробництв, цехів і ділянок, що включають не тільки модернізацію виробництва, але і можливість часткової перебудови і розширення тих, що існують або будівництво нових об'єктів, вдосконалення загальнозаводського господарства і допоміжних служб. Зміна профілю продукції і послуг відповідно до вимог ринку або зміни суспільних умов.

До методів налагодження продуктивних організаційно-економічних стосунків можна віднести:

1. Реінжиніринг. Підвищення загальної ефективності бізнес-процесів, перепроєктування зв'язків, що включає збереження колишніх ланок організаційної структури, а у ряді випадків їх радикальне переформатування. Реінжиніринг включає у собі фундаментальне перебудування і радикальне перепланування бізнес-процесів підприємства з метою скорочення витрат, зростання якості продукції, швидкості реагування на кон'юнктуру ринку тощо. До даного процесу також відноситься перетворення в області керівництва підприємством, а саме, делегування відповідальності, розширення відповідальності організаційних структур підприємства взагалі і окремих працівників зокрема, стимулювання творчої діяльності тощо.

2. Реструктуризація. Кардинальне перетворення структури виробництва і організації управління в рамках підприємства. Реструктуризація включає зміни організаційної структури, системи управління в цілому, а у ряді випадків - і зміна організаційної стратегії. Зміна виробничих структур, заміна і модернізація устаткування, раціоналізація ієрархії управління, систем обробки інформації.

3. Реорганізація. Комплекс найбільш радикальних змін що можуть застосовуватися на підприємстві. Запровадження процесів приєднання або розділення структурних відділів підприємства, що характеризується перебудовою, з метою отримання позитивного ефекту від зміни структури

Форми організації бізнесу, менеджменту і виробництва

капіталу, усунення дублювання функцій, зниження витрат при збільшенні обсягу виробництва тощо.

У процесі запровадження методів підвищення інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства відіграють особливу роль фактори, що визначають його інвестиційно-інноваційну діяльність, і як наслідок - забезпечують конкурентну перевагу підприємства. Фактори внутрішнього впливу покликані налагодити управління інвестиційно-інноваційною діяльністю на підприємстві, а фактори зовнішнього впливу покликані сприяти розширенню її меж.

До зовнішніх факторів, що обумовлюють взаємодію підприємства з соціально-економічним середовищем, можна віднести:

1. Використання зовнішніх джерел для підтримки всіх фаз інвестиційно-інноваційного процесу (починаючи від розробки, запровадження і до реалізації продукції);

2. Комунікаційні зв'язки із постачальниками, замовниками, діловими партнерами, інвесторами, конкурентами, науково-дослідницькими організаціями;

3. Лобювання інтересів підприємства в державних інституційних структурах.

До внутрішніх факторів, що обумовлюють взаємодію підприємства з соціально-економічним середовищем, можна віднести характерні особливості організації виробничої та збутової діяльності підприємства, що відрізняють його від конкурентів і визначають його інноваційну спроможність:

1. Мотивація керівництва та персоналу підприємства;

2. Інтеграція у діяльність підприємства технологічних і організаційно-управлінських інновацій;

3. Високий рівень продуктивності виробництва;

4. Налагодження ефективних стосунків з персоналом, широке залучення його до інноваційних процесів;

5. Безперервна організація навчання та підвищення рівня кваліфікації персоналу;

6. Запровадження ефективної системи збуту продукції, що реалізується розширенням комунікацій з кінцевими споживачами;

7. Залучення комплексу заходів спрямованих на підвищення якості продукції;

8. Розширення інфраструктури підприємства;

9. Забезпечення процесів організаційного розвитку підприємства.

Дослідження перспектив реалізації інвестиційно-інноваційних стратегій підприємства, запровадження методів підвищення інвестиційно-інноваційного потенціалу, покликано на забезпечення економічного зростання вітчизняних підприємств, підвищення рівня конкурентоспроможності продукції.

Отже, з підвищенням ролі інновацій в розвитку підприємства на сучасному етапі економіки стає неприйнятним використання застарілих управлінських підходів. Підприємствам необхідно залучати інновації у процес виробничої діяльності регулярно і швидше, ніж запроваджують існуючі і потенційні конкуренти. Проте, складність економічної ситуації в країні привела до того, що одним з основних факторів, що впливають на функціонування підприємств є наявність зовнішніх і внутрішніх системних перетворень.

Форми організації бізнесу, менеджменту і виробництва

Висновки. Отже, у статті розглянуто методичні прийоми підвищення інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств на основі підтримання виробничо-технічного рівня виробництва продукції та налагодження продуктивних організаційно-економічних стосунків, що сприятиме подоланню кризових явищ і розвитку підприємств в умовах швидкоплинного зовнішнього і внутрішнього середовища. Розкрита економічна сутність інвестиційно-інноваційного потенціалу, основні методи його підвищення, комплекс методів, запровадження яких продукуватиме розвиток підприємства. Виділені методи підвищення інвестиційно-інноваційного потенціалу, фактори зовнішнього та внутрішнього впливу на процес залучення інвестицій та вкладення їх у інноваційні проекти, що дозволяє обґрунтувати основні тенденції і прийоми інноваційної діяльності в нестабільних та кризових умовах. Також, використання результатів дослідження дозволить моделювати процеси управління інвестиційно-інноваційною діяльністю підприємства, запроваджувати більш ефективні методи підвищення інвестиційно-інноваційного потенціалу, що у свою чергу матиме вагомий вплив на підвищення конкурентоспроможності продукції, і як наслідок – підвищення рівня прибутковості підприємства.

Список використаних джерел та літератури:

1. Инвестирование: Учебник / В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда. - К.: Знання, 2008. - 452 с.
2. Йохна М.А., Стадник В.В. Экономика и организация инновационной деятельности. - К.: Издательский центр «Академия», 2005. - 400 с.
3. Гріщенко І.В. Теоретико-методологічні основи інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 1. – С. 142-145
4. Гришко В.А. Дослідження впливу чинників, що зумовлюють вибір портфелю фінансово-інвестиційних стратегій підприємства / О.Ю. Ємельянов, В.А. Гришко, І.З. Крет // Математико-економіко-соціологічний вісник “Тріш і математика”, №8. - Львів-Луцьк : Вид. Тараса Сороки – 2010. - С.12 - 16.